

УДК: 37.015.3 : 159.922.8

АМБІВАЛЕНТНІСТЬ ІНТЕГРАЛЬНОГО Я ТА ДЕЗІНТЕГРАЛЬНОГО Я В ОСІБ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ

Т. М. Зелінська

*м. Київ, Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова
sharlizet@mail.ru*

У статті розкрито прояви амбівалентності інтегрального Я - дезінтегрального Я як центрального інтрапсихічного явища амбівалентності особистості. Досліджено зазначену якість в юнацькому віці на трьох рівнях: гармонійному низькому, неузгодженому середньому, дисгармонійному високому. Встановлено поступове збільшення гармонійного низького рівня амбівалентності інтегрального Я - дезінтегрального Я у досліджуваних від 17 років до 20 років. Однак у респондентів 21 року відбулося зменшення гармонійного низького рівня при переході до ранньої дорослості. На неузгоджену середньому і дисгармонійному високому рівнях встановлені позитивні вікові закономірності їх поступового зменшення амбівалентності інтегрального Я - дезінтегрального Я у молоді від 17 до 20 років. В осіб 21 року констатовано кількісне збільшення неузгодженого середнього і дисгармонійного високого рівнів. Це свідчить про негативні тенденції амбівалентності інтегрального Я - дезінтегрального Я, а саме розбалансованості, коливанні, уникнення, агресії, а також про позитивні - прагнення до особистісних змін, особистісному зростанню при переході до ранньої дорослості.

Ключові слова: амбівалентність, Я-інтегральне, Я-дезінтегральне, юнацький вік

Вступ. Пріоритетним завданням для психологічної науки є необхідність підготувати юнацьку молодь до гармонізації власної особистості у напрямі інтеграції амбівалентності (позитивного й негативного до одного об'єкта) з домінуванням позитивно-ціннісного, конструктивного, що сприятиме її особистісному зростанню та суспільному прогресу.

Наше розуміння змісту поняття особистісної амбівалентності відрізняється від існуючих, оскільки ми розглядаємо її як стійку особистісну властивість у формі переживання. Авторське визначення цього поняття таке: амбівалентність – це особистісна властивість, яка притаманна кожному індивіду і виявляється в оцінці одного об'єкта в одночасній чи послідовній подвійності взаємовиключно діючих позитивних і негативних сторін мотивів, емоцій, когніцій, поведінки [1, с. 38].

Генеza особистості нерозривно взаємопов'язана з розвитком її внутрішньої амбівалентності, що впливає на прояв новоутворень та перебіг вікових криз. Джерелом розвитку амбівалентності виступає потреба – генетична рушійна сила особистості (С. Д. Максименко), яка породжує, розгортає, ускладнює та розвиває цю особистісну властивість впродовж життя. Саморух особистості як цілості супроводжується балансом, узгодженістю амбівалентних суперечностей внутрішнього світу особистості. Генеza амбівалентності в юності здійснюється як її розгортання у внутрішньому енергетично-інформаційному світі взаємовиключних позитивних й негативних переживань, але їх реалізація не може бути здійснена без центрального

регулювання (балансу, узгодженості, гармонізації). В юності нужда актуалізує цю системотвірну ланку генези – інтегральне Я й дезінтегральне Я – переживання гармонійної амбівалентності власної індивідуальності, саморозвитку двовимірної цілісності особистості.

Амбівалентність розвивається впродовж життя людини, але в юності посилюється полярність особистості, коли уточнюються позиції дорослого життя, особливо при переході до ранньої дорослості. У юнацькому віці актуалізуються потреби в інтеграції та індивідуалізації. Саме це робить юнаків сприятливими до гармонізації амбівалентності, коли молода людина має можливість будувати власне життя завдяки об'єднанню, узгодженості позитивного і негативного внутрішнього та зовнішнього світів.

Особистісна амбівалентність відображає не об'єктивні ознаки предметів і явищ, а одночасні позитивні й негативні виявлення людини до утворення смислів, зокрема задоволення потреб (особистісний смисл), стійких особистісних феноменів (смилова диспозиція), соціальних цінностей (особистісні цінності). Отже, зазначимо, що амбівалентність як властивість особистості є чинником породження різних смислів, збагачення, оновлення смислового світу суб'єкта та його інтеграцію, гармонізацію. Наведене вище дає підстави стверджувати і про «участь» амбівалентності інтегрального Я – дезінтегрального Я у створенні смислової сфери особистості.

Важливо усвідомити особистісну реальність, зокрема, вияви інтенсивності амбівалентності, передбачуваним чином зменшити її з урахуванням специфіки молоді людини як унікального суб'єкта та об'єкта пізнання.

Мета цієї статті – дослідити вияви амбівалентності інтегрального Я та дезінтегрального Я в осіб юнацького віку (17 – 21 рік).

Аналіз останніх досліджень. Амбівалентне інтегральне Я – дезінтегральне Я, як ієрархічно вище особистісне явище за функціональним призначенням є метою і результатом генези амбівалентності особистості в юнацькому віці.

Вивчення системотвірної складової особистісної амбівалентності, де концентрується глобальне самопізнання, самоусвідомлення, самоототожнення, смислоутворення та саморозвиток, дозволило виділити два полярні її вияви – інтегральне Я й дезінтегральне Я. Проблема глобального «Я» належить до екзистенціального (смиложиттєвого) центру суб'єкта, який супроводжує всі фази феноменології людської свідомості від дитинства до смерті. Інтегральне Я постійно вирішує питання: що є «Я» (самоототожнення), що є «Не-Я» (світ чи інша людина в бутті), що являє собою «Над-Я» (ідеал, Бог). Питання світу як «Не-Я» сполучається з переживанням «Над-Я» як здатністю до трансценденції, тобто виходу за межі свого існування у вищі інстанції [2, с.139–141]. Отже, у інтегральному Я відбувається усвідомлення, об'єднання буттєвого, гностичного й аксіологічного потоків психіки людини.

Цікавим є розуміння дослідниками Я як інтегрального й дезінтегрального особистісного утворення, що містить свідомість та самосвідомість, тобто підсумку того, що людина називає своїм.

К. Уїлбер стверджував, що часткові «Я» становлять сукупну самість («Я сам»), яка послідовно розвивається (подібно до поглядів Е. Еріксона). Цей розвиток самості забезпечується генезою свідомості й самосвідомості [9, с. 52]. «Я сам», на думку вченого, виконує важливі функції: самоототожнення, прагнення до добра, справедливості й турботи; використання досвіду для побудови особистісних структур; здатність орієнтуватися в зовнішньому світі; центр інтеграції різних виявів свідомості тощо [9, с. 55–56].

О. Т. Соколова характеризувала дифузю Я такими показниками: недостатній взаємозв'язок полярних якостей; нестабільність Я-концепції в часі; хронічна депресія; моральний релятивізм. Переживання Я інтегрує біологічне і соціальне, зовнішнє та внутрішнє, що має глобальні наслідки для особистості. Дезінтегральне Я домінує, в разі, якщо відбувається розбалансованість, неузгодженість емоцій і когніцій [6, с. 5].

Ми визнаємо ефективність інтегрального Я лише за умови його позитивного спрямування. «Дійсно, розмірковування про себе як про неадекватну, чи, можливо, не здатну в різних відношеннях людину не захистить від невдач і поразок» [7, с. 179]. Інакше кажучи, мова йде про те, що інтегральне Я є позитивним особистісним утворенням, проте дезінтегральне Я – негативним, дифузним, тобто це є протилежності. К. Роджерс вважав, що в «Я» (суб'єкта і об'єкта) включається лише усвідомлений досвід [5], який має взаємовиключні значення для людини.

Інстанція «Я», на думку М.В. Папучі, здійснюється в юнацькому віці у двох переживаннях: зовнішнього світу, майбутнього (макросередовище) і свого внутрішнього світу як пізнання, оцінка дружби, кохання, ставлення до майбутнього материнства, батьківства (мікросередовище) [4, с. 206–207].

В. В. Столін наголошував на суперечливому змісті «Я», який відображає різні життєві вияви особистості, що набуває інтегрованості в глобальному Я чи інтегральному Я [8, с. 123]. Вчений вважає, що в юнацькому віці посилюється позиція суб'єкта власного життя, яка полягає в наступному: молоді люди здатні свідомо ставити цілі у відповідності з власними вітальними потребами, аналізувати реальні життєві ситуації; використовувати власні конструктивні способи досягнення цілей, долати важкі життєві ситуації; мати індивідуальну, власну філософію життя (світогляд), володіти гармонійним Я.

Таким чином, теоретичне обґрунтування центрального компоненту особистісної амбівалентності в юнацькому віці дає підстави вважати, що він визначається двома протилежними критеріями: позитивним – інтегральним Я та негативним – дезінтегральним Я. Амбівалентність інтегрального Я й дезінтегрального Я в цьому віці організує, контролює, посилює розвиток усіх її компонентів та взаємозв'язків.

Згідно з ієрархічним принципом системного підходу амбівалентність інтегрального Я й дезінтегрального Я – ціле, що не є їхньою сумою. Особистість свідомими зусиллями самостійно переміщує позитивне або негативне в актуальне, теперішнє чи в потенційне, минуло-майбутнє.

Інтегральне Я має помірний вияв опору різних Я, які здатні визначити смислові пріоритети через їх віднесення до актуального, що здійснюється «тут і зараз» та потенційного – минуло-майбутнього –, що усвідомлено не знищується, враховується в емоційному, когнітивному та поведінковому вимірах. Саме таке інтегральне Я характеризується збалансованістю, узгодженістю та гармонійністю переживання в юнацькому віці. Дезінтегральне Я характеризується інтенсивним виявом опору, боротьбою різних Я за домінування в актуальному та пригнічення інших Я в потенційному, що супроводжується розбалансованістю, неузгодженістю та дисгармонійністю переживання в цьому віці.

На наш погляд, інтегральне Я – дезінтегральне Я є смисловою цілісністю і «системою систем» у розвитку особистісної амбівалентності в юності. Саме розвиток гармонійної амбівалентності інтегрального Я й дезінтегрального Я включає досвід особистості, його цілісне переживання без подвійного захисного бар'єра – проти зовнішнього і внутрішнього світів. При переході до ранньої дорослості особистість розвивається цілеспрямовано «з власними очима», «на своїх ногах», «зі своїми руками», «зі своєю головою» як цілісне, самодетерміноване, самоідентичне Я, а отже особа стає гармонійною амбівалентною особистістю.

Експериментальне дослідження вікової динаміки розвитку амбівалентності інтегрального й дезінтегрального Я у юнацькому віці. Емпіричною роботою було охоплено 480 осіб юнацького віку (17–21 року) Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» (240 осіб), Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка (240 осіб). У констатувальному експерименті приймали участь 240 хлопців і 240 дівчат. Загальна кількість респондентів – 480. Дослідження проведено з 2013 по 2014 роки.

Вивчення вікової динаміки розвитку амбівалентності інтегрального Я й дезінтегрального Я осіб юнацького віку здійснено за методикою В.В. Століна, Р.С. Пантелєєва «Тест-опитувальник самоствавлення», а саме: шкалою «Інтегральне Я». Показники кількісного та якісного розподілу в юнацькому віці за рівнями розвитку амбівалентності інтегрального Я й дезінтегрального Я подані в табл. 1.

Ми презентуємо вияви рівнів цього утворення в інтрапсихічній динаміці, що дає поштовх до дії, поведінки особистості. Як бачимо з табл. 1, *гармонійний низький рівень* розвитку амбівалентності інтегрального Я й дезінтегрального Я властивий 33,75% загальної вибірки юнацького віку. Для них характерне одночасне осмислення диференційованих позитивних і негативних сторін самоствавлень, усвідомлення їх смислів, рефлексування й знаходження власної позиції у внутрішньому світі шляхом збалансування, узгодження та гармонії взаємовиключних сторін суперечностей.

Таблиця 1

Динаміка рівнів розвитку амбівалентності інтегрального Я й дезінтегрального Я в осіб юнацького віку

N = 480

Рівень	Вибірка 17–18 pp. (n = 123)		Вибірка 18–19 pp. (n = 118)		Вибірка 19–20 pp. (n = 118)		Вибірка 20–21 p. (n = 121)		Загальна вибірка 17–21 p.	
	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%
	Низький	40	32,52	41	34,75	45	38,13	36	29,75	162
Середній	55	44,72	50	42,37	48	40,68	55	45,46	208	43,33
Високий	28	22,76	27	22,88	25	21,19	30	24,79	110	22,92
Усього	123	100,00	118	100,00	118	100,00	121	100,00	480	100,00

Досліджувані реалізують цілісну смислову двовимірність позитивного й негативного власної амбівалентності: домінування ціннісного інтегрального Я в актуальній частині і зменшення ціннісного дезінтегрального Я в потенційній частині. Опір між ними є помірним, оскільки позитивне й негативне збалансовані, узгоджені та гармонійні. Жодна сторона амбівалентності не має сенсу без іншої в його гармонійному розвитку: домінантність забезпечується усвідомленим погодженням її цінності з іншою частиною, яка відповідно зменшує своє значення, стає ієрархічно залежною та контрольованою. Опір між позитивним і негативним усвідомлюється, після чого приймається рішення юнаками враховувати одночасно обидві частини амбівалентності, їх контекст обумовлює контроль актуальної частини над потенційною. Лише після цього досліджувані здатні гармонійно взаємодіяти з людьми, задовольняючи власні потреби.

Ефективність амбівалентності інтегрального Я й дезінтегрального Я реалізується на гармонійному рівні лише за умови її свідомого позитивного спрямування в актуальній частині. Відповідно, в потенційній частині діє свідомо й мінімізовано негативна сторона амбівалентності. Одночасно актуальна й потенційна частини створюють цілісність амбівалентності інтегрального Я й дезінтегрального Я.

У юнацькому віці амбівалентність інтегрального Я й дезінтегрального Я дає можливість об'єднати суперечності суспільних цінностей і власного життя. Глобальний холізм є результатом зрілої інтеграції часткових виявів амбівалентності, з одного боку, з іншого – інтегрального Я й дезінтегрального Я в гармонійне переживання власної індивідуальності. Саме про цих осіб, на наш погляд, писав Р. Мей, що вони вміють любити людей за їх чесноти та недоліки [3, с. 181].

На *неузгодженому середньому рівні* амбівалентності інтегрального Я й дезінтегрального Я встановлено 43,33% досліджуваних загальної вибірки юнацького віку. Їм властиве усвідомлення диференціації позитивних і негативних сторін самоствавлень, проте нестійкість внутрішньої мотивації спричинює їх коливання: в актуальній і потенційній частинах не встановлюється стабільність певної валентності.

Досліджувані свідомо зусиллям волі досягають зрілої диференціації актуального (позитивного) і потенційного (негативного) на засадах загальнолюдських цінностей, позитивного досвіду та утворюють узгоджене амбівалентне переживання власної індивідуальності. Помірний опір не дозволяє повністю контролювати або знищити негативну сторону суперечності та об'єднати амбівалентність в одновимірність думок, емоцій, дій. Двовимірний контекст залишається (разом обидві сторони амбівалентності), що обумовлює узгоджений контроль актуальної частини над потенційною. Лише після цього досліджувані здатні оптимістично взаємодіяти з людьми, турбуватися про себе, задовольняючи власні потреби, здійснюючи самоконтроль в соціальному й особистісному світах. Разом актуальна і потенційна частини (інтегральне Я й дезінтегральне Я) створюють ієрархічно вищу системотвірну складову амбівалентності в юнацькому віці, яка відповідно посилює розвиток всієї структури цієї властивості особистості. Холізм є результатом не лише інтеграції часткових виявів особистісної амбівалентності, а й їх перетворення. Р. Мей, на нашу думку, про цих осіб писав, що вони намагаються спочатку не осмислювати реальність, уникати неприємностей, відповідальності і лише під впливом оточення, подій власного життя починають чітко диференціювати та узгоджувати екзистенції життя [3, с. 181].

На *дисгармонійному високому рівні* амбівалентності інтегрального Я й дезінтегрального Я встановлено 22,92% досліджуваних юнацького віку. Інтегральне Я й дезінтегральне Я є однаково цінними для цієї групи юнацького віку, виявляються дуже інтенсивно, тому домінують в актуальному по черзі. Ці респонденти не прагнуть усвідомлення диференціації позитивних й негативних сторін самоствавлень та їх наступної узгодженості. Опір між інтегральним Я й дезінтегральним Я виявляється в агресії, що блокує задоволення власних потреб, тому амбівалентність глобально зростає.

Баланс, узгодженість деформуються і перетворюються на розбалансованість, неузгодженість, особистість обирає дисгармонійний розвиток амбівалентності. Обидві різнополюсні сторони амбівалентної суперечності прагнуть бути найважливішими та актуальними, тобто в реальному часі діють імпульсивно, постійно чергуються за принципом «чорне, потім біле» і т.д. Тому виявляється лише послідовна смислова одновимірність, бо кожна сторона амбівалентної суперечності намагається бути актуально-домінантною, пригнічуючи іншу. Разом актуальні суперечності інтегрального Я – дезінтегрального Я посилюють дисгармонійну амбівалентність особистості. Інтегральне Я й дезінтегральне Я на цьому рівні розвитку амбівалентності лише частково узгоджені зовнішнім впливом. Холізм не є характеристикою дисгармонійного рівня амбівалентності цієї суперечності, оскільки утворюється як дифузона, розбалансована «система систем». Р. Мей, на

наш погляд, саме про цих осіб писав, що вони прагнуть шукати в інших недоліки настільки наполегливо, вороже, що ніхто не може витримати їх агресивності [3, с. 190], що свідчить про їх подвійний захист від внутрішньої і зовнішньої реальності.

Узагальнення якісних і кількісних результатів інтерпретації проведеної методики В. В. Століна, Р. С. Пантілєєва «Тест-опитувальник самоствалення» показало, що вікова динаміка розвитку амбівалентності інтегрального Я й дезінтегрального Я досліджуваних, згідно з табл. 1 свідчить про поступове зростання гармонійного низького рівня від 17 років (32,52%) до 20 років (38,13%). Проте у респондентів 20–21 року відбулося його статистично значуще зменшення до 29,75%, за $t = 2,76$; $p \leq 0,01$. На неузгодженому середньому і дисгармонійному високому рівнях встановлені позитивні вікові тенденції їх поступового зменшення від 17 до 20 років. А вже у досліджуваних 20–21 року констатовано їх збільшення: на середньому рівні до 45,46%, $t = 2,29\%$; $p \leq 0,05$, на високому – 24,79%, при $t = 2,63$; $p \leq 0,05$, що свідчить про розбалансованість, неузгодженість, прагнення до змін під час переходу до ранньої дорослості.

Підсумовуючи викладене, слід відзначити, що за вище презентованими результатами цієї методики більшість осіб характеризується одночасним та двовимірним інтегральним Я й дезінтегральним Я (гармонійний низький і неузгоджений середній рівні), що в юнацького віку становить 77,08%. Це є переживання гармонійної двовимірної амбівалентності як властивості своєї особистості. Завдяки виявів амбівалентності інтегрального Я й дезінтегрального Я ці особи переживають неповторність індивідуальності особистості, яка здатна будувати свою життєдіяльність на основі двовимірності як цілісного уявлення про етичність вибору. Саме юнацький вік є сенситивними для розвитку глобального утворення інтегрального Я (позитивного) – дезінтегрального Я (негативного) амбівалентності особистості як динамічної «системи систем».

Висновки. Виявлено амбівалентність інтегрального Я – дезінтегрального Я в осіб юнацького віку на трьох рівнях: 1) на гармонійному низькому рівні – наявність двох протилежних валентностей (позитивне – негативне), які діють збалансовано, узгоджено та одночасно, мають цілісно-сміслові переживання (актуальним є ціннісне, контролююче інтегральне Я та потенційним стає менш ціннісне, контрольоване дезінтегральне Я); 2) на неузгодженому середньому рівні – наявність двох протилежних валентностей (позитивне – негативне), які одночасно коливаються між ціннісно-смісловим вибором актуального та потенційного, але особистість свідомо їх збалансовує, узгоджує (актуальним стає інтегральне Я та потенційним – менш ціннісне дезінтегральне Я); 3) на дисгармонійному високому рівні – наявність двох протилежних валентностей (позитивне – негативне), які діють розбалансовано, неузгоджено та послідовно чергуються в актуальному, мають «розірване» смислове переживання з інтенсивним опором між ними.

Під час переходу до ранньої дорослості у осіб 21 року констатовано посилення розбалансованості, неузгодженості, дисгармонійності

амбівалентності інтегрального Я – дезінтегрального Я і прагнення до особистісних змін.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми психології особистісної амбівалентності. Перспективи подальшого її вивчення ми вбачаємо у дорослому віці в різних сферах життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зелінська Т. М. Психологія особистісної амбівалентності в юнацькому віці : монографія / Т. М. Зелінська. – Суми : Університетська книга, 2013. – 432 с.
2. Крымский С. Б. Философия как путь человечности и надежды / С. Б. Крымский. – К. : Курс, 2000. – 308 с.
3. Мей Р. Сила и невинность / Р. Мей ; [пер. с англ. А. П. Попогребского и др.]; [под общей ред. Д. А. Леонтьева]. – М. : Смысл, 2001. – 319 с.
4. Папуча М. В. Внутрішній світ людини та його становлення: монографія / М. В. Папуча. – Ніжин : Видавець Лисенко М. М., 2011. – 656 с.
5. Роджерс К. Взгляд на психотерапию. Становление человека / К. Роджерс [общ. ред. Е. И. Исениной] ; [пер. англ.]. – М. : Прогресс, 1998. – 480 с.
6. Соколова Е. Т. К обоснованию клинико-психологического изучения расстройства гендерной идентичности / Е. Т. Соколова, Н. С. Бурлакова, Ф. Лэонтиу // Вопросы психологии. – 2001. – №6. – С. 3 – 16.
7. Социальная психология / Ш. Тейлор, Л. Пипло, Д. Сирс ; [наук. ред. пер. Н. В. Гришина]. – [10-е изд.]. – СПб. : Питер, 2004. – 767 с.
8. Столин В. В. Самосознание личности / В. В. Столин – М.: Изд-во Московского университета, 1983. – 284 с.
9. Уилбер К. Интегральная психология: Сознание, Дух, Психология, Терапия / К. Уилбер ; [пер. с англ.] ; [под ред. А. Киселева]. – М. : ООО «Изд-во АСТ» и др., 2004. – 412 с.

REFERENCES

1. Zelins'ka, T.M. (2013) Psychology of personal ambivalence in adolescence. Sumy, Ukraine: Universytetska knyha [in Ukrainian].
2. Krymskii, S.B. (2000). Philosophy as a way of hope and humanity. Kyiv, Ukraine: Kurs [in Russian].
3. Mae R. (2001). The power and innocence. Moscow, Russia: Smysl [in Russian].
4. Papucha, M.V. (2011). Inner world and its formation: monograph. Nizhin, Ukraine: Publisher Lysenko M. [in Ukrainian].
5. Rogers, K (1998). On Becoming a Person: A Therapist's View of Psychotherapy. Moscow, Russia: Progres [in Russian].
6. Sokolova, E. T. (2001). On the justification of the clinical and psychological study of gender identity disorder. Voprosy Psikhologii, 6, 3-16 [in Russian].
7. Taylor, S, People, L, Sears, D. (2004). Social psychology. St. Petersburg, Russia: Peter [in Russian].
8. Stolín, V.V. (1983). Consciousness of the person. Moscow, Russia: Publishing House of Moscow University [in Russian].

9. Wilber, K. Integral psychology: consciousness, spirit, psychology, therapy. Moscow, Russia: OOO "Publ ACT" [in Russian].

Т. Н. Зелинская. Амбивалентность интегрального Я и дезинтегрального Я в юношеском возрасте.

Раскрыты проявления амбивалентности интегрального Я – дезинтегрального Я как центрального интрапсихического явления амбивалентности личности. Исследовано данное качество в юношеском возрасте на трех уровнях: на гармоническом низком, на несогласованном среднем и на дисгармоничном высоком. Установлено постепенное увеличение гармонического низкого уровня амбивалентности интегрального Я – дезинтегрального Я у исследуемых от 17 лет до 20 лет. Однако у респондентов 21 года произошло уменьшение гармонического низкого его уровня при переходе к ранней взрослости. На несогласованном среднем и дисгармоничном высоком уровнях установлены положительные возрастные закономерности их постепенного уменьшения амбивалентности интегрального Я – дезинтегрального Я у молодежи от 17 до 20 лет. В лиц 21 года констатировано количественное увеличение несогласованного среднего и дисгармонического высокого уровней. Это свидетельствует о негативных тенденциях амбивалентности интегрального Я – дезинтегрального Я – разбалансированности, колебании, избегании, агрессии, а также о позитивных – стремлении к личностным изменениям, личностному росту при переходе к ранней взрослости.

Ключевые слова: амбивалентность, Я-интегральное, Я-дезинтегральное, юношеский возраст

T. M. Zelins'ka. Ambivalence of integrated myself – desintegrated myself in adolescence.

A systemic formative psychological phenomenon (integrated myself – desintegrated myself) is a semantic integrity and «a system of systems» in the structure of the genesis of personal ambivalence in adolescence. Integrated myself and desintegrated myself are linked to each component of ambivalence as a whole with one of several of its major units. The need in life as the root cause of personality development (S. D. Maksimenko) has a stable branch in the ambivalence of integrated myself and desintegrated myself in adolescence.

Integrated myself has a moderate resistance to a different expression of oneself, characterized by balance, coherence and harmony experiences in adolescence. Desintegrated myself is characterized by an intense expression of resistance and struggle for dominance of different aspects of oneself and suppression of others which is accompanied by imbalances, inconsistencies and disharmony of experience at this age.

It has been shown that the expressions of ambivalence of integrated myself – desintegrated myself in those adolescents are found in three levels: low harmonic, average inconsistent and high disharmonious. It has been found that there is a gradual increase in low harmonic level in persons from 17 to 20 years old. In addition, it has been found that there is a positive gradual reduction of average inconsistent and high disharmonious levels among people of 17 to 20 years old. The study has found that there is an increase of imbalance, incoherence, disharmony in ambivalence of integrated myself – desintegrated myself and wish to change during the transition to early adulthood among persons of 21 years old.

Key words: ambivalence, integrated myself, desintegrated myself, adolescence